

Sygn. akt III U 146/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 lutego 2020r. w Suwałkach

sprawy **W. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 6 listopada 2019 r. znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 146/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.11.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz.1270 ze zm.) odmówił W. P. przeliczenia świadczenia z uwzględnieniem przeliczonego kapitału początkowego. Decyzję tę poprzedziła decyzja z 5.11.2019 r. o ponownym ustaleniu W. P. kapitału początkowego.

W odwołaniu od decyzji o odmowie przeliczenia świadczenia, W. P. domagał się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego rzeczywistych jego zarobków z okresów, za które przyjęto minimalne wynagrodzenie, wskazując, że ubezpieczenia społeczne były wówczas obowiązkowe, w związku z tym organ rentowy winien gromadzić niezbędne dane do wyliczenia wysokości emerytury, a nie obarczać tym obowiązkiem ubezpieczonego. Kwestionował też przyjętą przez organ rentowy średnią dalszą długość życia mężczyzny oraz powoływał się na zawartą w Konstytucji zasadę równości wobec prawa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

W. P. (ur. (...)) wystąpił z wnioskiem o emeryturę 31.08.2018 r. W związku z tym organ rentowy ustalił kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1981 r. do 31.12.1990 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 122,60%. Uwzględniono okresy składkowe łącznie 19 lat 9 miesięcy i 25 dni oraz nieskładkowe 27 dni. Organ rentowy uwzględnił wszystkie udokumentowane przez wnioskodawcę okresy zatrudnienia oraz pobierania zasiłku dla bezrobotnych za wyjątkiem urlopu bezpłatnego od 17.05.1990 r. do 15.11.1990 r. i w tym zakresie wnioskodawca nie kwestionował zaskarżonej decyzji.

Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto kwoty najniższego wynagrodzenia za okresy, w których W. P. pozostawał w zatrudnieniu a nie przedstawił zaświadczenia o wynagrodzeniu, ani innych dokumentów, wskazujących na jego wysokość. Były to następujące okresy:

- 9.10.1973 r. – 3.08.1974 r., zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. (świadcstwo pracy k.15 akt rentowych);
- 4.09.1991 r. – 30.09.1991 r., zatrudnienia w Agencji (...) S.A. w S. (świadcstwo pracy k.30 akt rentowych);
- 1.01.1998 r. – 31.03.1998 r., zatrudnienia w (...) sp. z o.o. w S. (świadcstwo pracy k.24 akt rentowych, pełny okres zatrudnienia od 1.07.1997 r. do 31.08.1998 r.).

Za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w G. od 25.10.1977 r. do 30.04.1979 r., W. P. przedstawił świadectwo pracy oraz umowy o pracę z 25.10.1977 r. i z 7.11.1977 r. ze wskazanym wynagrodzeniem, co stanowiło podstawę do przyjęcia kwot wynagrodzeń wynikających z tych dokumentów: za 1977 r. – (...)zł., za 1978 r. – (...)zł. i za 1979 r. – (...) zł. (k.15 i 16 akt rentowych).

Uwzględnienie w zaskarżonej decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego wynagrodzenia z lat 1977-1979 nie spowodowało jednak zwiększenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, gdyż do obliczenia tego wskaźnika organ rentowy przyjął jako najkorzystniejsze 10 kolejnych lat od 1981 r. do 1990 r. Wnioskodawca w latach 1980-1988 był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) w S. i za ten okres na podstawie kart wynagrodzeń i akt osobowych archiwum sporządziło zaświadczenie o otrzymywanym wynagrodzeniu. Wyliczony z kolejnych dziesięciu lat zatrudnienia, przy uwzględnieniu zaświadczenia o wynagrodzeniu w tym przedsiębiorstwie, wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego okazał się najkorzystniejszy.

Sąd Okręgowy w Suwałkach, rozpoznając sprawę III U 964/18, pozyskał zaświadczenie o wynagrodzeniu za kolejny sporny okres od 4.09.1991 r. – 30.09.1991 r., zatrudnienia w Agencji (...) S.A. w S. (k. 41 akt rentowych). W związku z tym w pkt 2 wyroku z 13.02.2019 r. przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu W. P. za rok 1991 z tytułu zatrudnienia w Agencji (...) SA w S., jako nowy wniosek o naliczenie kapitału początkowego.

Wykonując ten wyrok, organ rentowy wydał decyzję z 5.11.2019 r. o ponownym ustaleniu W. P. kapitału początkowego. Wartość kapitału początkowego, po uwzględnieniu tego dokumentu, nie zmieniła się jednak. Wnioskodawca zatrudniony był tylko niepełny miesiąc, a uzyskane wynagrodzenie nie spowodowało wzrostu wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, który wynosi 122,60 % i został przyjęty z okresu od 1981 do 1990, jako najkorzystniejszego.

W. P. nie przedstawił żadnych innych dowodów, choćby pośrednich, wskazujących na wysokość pobieranego w spornych okresach wynagrodzenia. Wskazywał, że obowiązek dokumentowania jego wynagrodzeń i odprowadzanych składek na ubezpieczenia społeczne obciąża organ rentowy.

Sąd zważył, co następuje:

Jak stanowi art. 173 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) kapitał początkowy jest obliczany dla każdego ubezpieczonego urodzonego po 31.12.1948 r. a przed 01.01.1999 r., opłacającego składkę na ubezpieczenia społeczne lub za którego składkę tę opłacał płatnik składek. Stanowi on rodzaj rozliczenia z systemem ubezpieczeń społecznych obowiązującym przed 1999 r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 01.01.1999 r.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1981 r. do 31.12.1990 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 122,60%. Uwzględniono okresy składkowe łącznie 19 lat 9 miesięcy i 25 dni oraz nieskładkowe 27 dni. W związku z tym, że wysokość kapitału początkowego nie uległa zmianie, brak było podstaw do przeliczenia świadczenia i organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił przeliczenia świadczenia.

W odniesieniu do okoliczności spornych - wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy, należy wyeksponować, że stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem. W przypadku braku dowodów, co do wysokości otrzymywanego wynagrodzenia zasadniczego można przyjąć do wyliczenia wysokości świadczenia najniższe wynagrodzenie w czasie, którego dotyczy żądanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2007 r., I UK 36/07) i tak uczynił organ rentowy. Należy podkreślić również, że wysokość świadczenia emerytalnego zależy od wysokości ustalonej podstawy wymiaru świadczenia i pozostaje w związku z wysokością uzyskiwanych niegdyś dochodów, dlatego do jego wyliczenia nieodzownym jest ustalenie rzeczywistych zarobków, jako decydujących o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenie społeczne.

Zaakcentowania wymaga, iż w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych organ rentowy, ani sąd nie są obowiązani do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z 18 grudnia 1997 r., II UKN 418/97). W związku z tym to na ubezpieczonym ciąży ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń, któremu ubezpieczony nie sprostał. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki, wnioskodawca powinien udowodnić, że w spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka.

Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Nie ma jednak podstaw do uznania, aby przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno - rentowe przed organem rentowym miały zastosowanie w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Ewentualne ograniczenia dowodowe mogą wynikać jedynie z tych przepisów. Przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477 i nast. k.p.c.) nie zawierają zaś dodatkowych ograniczeń w stosunku do przepisów ogólnych regulujących postępowanie dowodowe (art. 235-309 k.p.c.). Przeciwnie, stosownie do treści art. 473 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być zatem udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 02 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Pomimo braku wskazanych powyżej ograniczeń dowodowych w postępowaniu sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych nie można wysokości zarobków stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w

sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniach. Przy obliczaniu wysokości podstawy świadczenia, zgodnie z przepisami ustawy o rentach i emeryturach z FUS, bierze się pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia w określonym czasie. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 stycznia 1998 r., II UKN 440/97 (OSNP 1998/22/667) zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno - rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Zgodnie z trafnym poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 20 czerwca 2007 r., III AUa 482/07 (OSA 2009/1/1) przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny.

Organ rentowy prawidłowo przyjął wskaźnik 209 miesięcy dalszego trwania życia na podstawie art. 173 ust. 2 w związku z art. 26 ust. 3, 4 i 5. Tablice trwania życia są podstawą do przyznania emerytur na podstawie wniosków zgłoszonych od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku kalendarzowego. Średnia dalszego trwania życia to wielkość statystyczna, wyliczana przez Główny Urząd Statystyczny i uwzględnia maksymalny czas trwania generacji, liczbę osób dożywających określonego wieku. Średnia ta obliczana dla całej populacji, dla obu płci (wyrażana w miesiącach), ogłaszana jest przez Prezesa GUS w Dzienniku Urzędowym RP do 31 marca następnego roku kalendarzowego (art. 26 ust. 5), stanowiąc podstawę przyznawania emerytur na podstawie wniosków składanych od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku. W dniu 1 stycznia 1999 r. obowiązywał komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. (M. P. Nr 12 poz. 173), przewidujący średnią dalszego trwania życia wyrażoną w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynoszącą 209 miesięcy. Zatem kapitał początkowy wnioskodawcy został obliczony prawidłowo. Przy ustalaniu wysokości kapitału organ rentowy przyjmuje identyczny dla wszystkich ubezpieczonych (kobiet i mężczyzn) wiek emerytalny 62 lat, wskazany w art. 173 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie zaś wiek przejścia na emeryturę i dla tego wieku (62 lat) średnie dalsze trwanie życia.

Odnosząc się do żądania wnioskodawcy skrócenia średniego trwania życia należy wskazać, że do ustalenia emerytury średnie dalsze trwanie życia zostało uwzględnione zgodnie z przepisami art. 26 ust. 1-5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl tych przepisów Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” corocznie do 31 marca tablice trwania życia, które są podstawą do ustalania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego. ZUS nie może więc dokonywać dowolnych interpretacji obowiązujących przepisów prawa, jak i stosować od nich jakichkolwiek odstępstw, np. w związku z chorobą, niezdolnością do pracy. Przepisy prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, a zatem przy ich stosowaniu ani organ rentowy ani sąd nie mogą mieć na uwadze zasad współżycia społecznego; przepisy te muszą być bezwzględnie przestrzegane w stosunku do wszystkich.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.